

LATVIJAS KAZKOPĪBAS BIEDRĪBA

„Bērzi”, Vandzenes pagasts, Talsu novads, LV – 3281, tālrunis 29136187, e – pasts: piliena@inbox.lv

Anglo Nubijas šķirnes kazu ciltsdarba rezultāti 2022 – 2024. gada snieguma pārbaudes periodā

Anglo Nubijas šķirnes kazas ir izveidotas, krustojot Anglijas vietējās kazas ar Āfrikas un Indijas kazu šķirnēm. Šķirne pēc klasifikācijas iedalās piena – gaļas kazas.

Latvijā pirmo reizi Anglo Nubijas kazas ievestas 2005. gadā. Pirmā Ciltsdarba programma Anglo Nubijas šķirnes kazām Zemkopības ministrijā apstiprināta 2009. gadā.

Audzēšanas programmas realizācijas ietvaros audzētāji vēlas izkopt tīršķirnes dzīvniekus ar šķirnes asinības sastāvu AN 100%. Atbilstoši pirmējai apstiprinātai Ciltsdarba programmai, lai sasniegtu šķirnē optimālu tīršķirnes dzīvnieku skaitu (300 – 500 kazu mātes) izmanto gan tīršķirnes dzīvniekus, gan pakļaujošās/šķirnes pārveidošanas metodē veido tīršķirnes dzīvniekus.

Uz 2025. gada 01. janvāri Anglo Nubijas tīršķirnes un programmā iekļautās kazas atrodas 2 saimniecībās. Uz 01. janvāri programmā iekļauti 71 dzīvnieks, no kuriem 18 tīršķirnes vaislas kazu mātes, 3 tīršķirnes vaislas āži.

Audzēšanas programmas virsmērķis: Latvijā audzēto AN uzlabošana.

Audzēšanas mērķis: Izkopt un palielināt AN populāciju, izmantojot vietējo un citu valstu augstvērtīgu vaislas materiālu.

Svarīgākie ciltsdarba uzdevumi:

1. Piena produktivitātes pazīmju uzlabošana;
2. Eksterjera pazīmju uzlabošana;
3. Veidot no kazu artrīta-encefalīta slimības brīvus ganāmpulkus;
4. Dzīvnieku rezistences vērtēšanai veikt DNS analīzes un noteikt *skrepi* genotipu pēc kodoniem 146, 222.

Anglo Nubijas šķirnes kazu produktivitātes novērtējums

1. tabula

Kazu grupa	Laktāciju skaits	Izsl.kg	tauki kg	Olbaltumvielas kg
Tīršķirnes 2021. gadā	12	761	33,0	27,0
Tīršķirnes 2024. gadā	23	722	25,6	25,6
Rezultāta sasniegšana (+/-) tīršķirnes dz.	+11	-39	-7,4	-1,4
Programmā iekļautās kazas (2021. g.)	11	556	22,2	17,6
Programmā iekļautās kazas (2024. g.)	19	553	20,1	18,5

Secinājumi.

- ✓ Salīdzinot ar 2021. gadu, palielinājies noslēgto laktāciju skaits par 11 laktācijām.

- ✓ Nedaudz ir samazinājies vidējais piena produktivitātes daudzums -39 kg, tas ir skaidrojams ar to, ka šajā laika periodā vairāk, kā 60% no kopējo kazu māšu skaita ir pirmpienes.
- ✓ Anglo Nubijas šķirnes kazu populācijā tīršķirnes kazām piena produktivitāte un kvalitāte ir nedaudz samazinājusies, jo 2021. gadā tīršķirnes populācijas grupā bija daudz pirmās laktācijas kazas.
- ✓ Nedaudz ir samazinājies piena tauku un olbaltumvielu daudzums kg. To ietekmē vidējie tauku saturs un olbaltumvielu saturs %. Šo rādītāju pazemināšanās pamatā ietekmē vides apstākļi – sabalansēta ēdināšana, laika apstākļi vasaras periodā, u.c.

Anglo Nubijas kazu eksterjera lineārā novērtējuma kopsavilkums par 2022 – 2024. gadu

2.tabula

Šķirne	Kazas (n)	krūšu apkārtm.,cm	pupu gar.,cm	tesm.priekšd.	tesm.pamatne	tesm.nov.pret lec.loc	pupu forma	pupu izviet.pret zemi	pupu izviet.	tesm aizmug. forma	tesmeens aizmug.pieslēg.	pakaļkāju stāvotne
AN	9 2021	87	5,6	5,2	6,3	6,8	4,8	5,7	4,3	4,8	6,3	8,6
AN	29 2022-2024	86	5,8	4,6	6,5	6,8	5,1	5,6	4,6	4,9	6,3	7,7
AN	Programmā 2019			4,7	7,0							6,3
Optimālais			5	9	7	7	5	5	6	5	9	9

Anglo Nubijas kazām eksterjera lineāro vērtējumu vērtē atbilstoši, kā to nosaka apstiprinātā Audzēšanas programma un spēkā esoši normatīvie akti. Kazām eksterjeru vērtē pirmā vai otrā laktācijā.

Secinājumi.

- ✓ Novērtēto kazu eksterjera lineārais novērtējums ir atbilstoši labs. Lai arī salīdzinot 2021. gada vērtēto kazu vērtējumi pret laika periodā no 2022. gada līdz 2024. gadam ir vērojams minimāls vidējo vērtējumu samazinājums, bet jāņem vērā novērtēto dzīvnieku skaits un pazīmju iedzimstamība un pārmantojamība no senčiem.
- ✓ No vērtējumiem secināms, ka uzlabojas pakaļkāju stāvotne.

Anglo Nubijas šķirnes saimniecības kazu piena produktivitātes un kvalitātes rādītāji

3.tabula

Saimniecības nosaukums	Laktāciju skaits	Izsl.kg	tauki kg	Olb.kg
LV0627353	23	722	25,5	25,6
LV0160791	19	553	20,1	18,5

Secinājumi.

- ✓ Ganāmpulkā LV0627353 palielinājies tīršķirnes vaislas kazu māšu skaits. Vidējie piena produktivitātes rādītāji atbilst šķirnes raksturojumam. Ganāmpulkā ap 50% laika periodā no 2022 līdz 2024. gadam bija pirmpienes.
- ✓ No ganāmpulkā LV0160791 šķirnes izkopšanas grupā iekļautas kazas, kurām AN šķirnes asinības sastāvs ir vismaz AN 50%, pārējās šķirnes asinības ir no citām piena šķirņu kazām.
- ✓ Ganāmpulkā LV0160791 programmā iekļauto kazu vidējā piena produktivitāte atbilst programmas nosacījumiem.

Vaislas āži

Laika periodā no 2021. gada līdz 2024. gadam Biedrība sertificējusi 3 Anglo Nubijas tīršķirnes vaislas āžus.

2024. gadā vaislas darbības pagarināšanai pārvērtēti 2 vaislas āži.

Pēc meitu piena produktivitātes indeksiem izvērtēti 4 sertificēti vaislas āži.

Vaislinieku novērtējums pēc meitu piena produktivitātes indeksiem

4.tabula

Vaislinieku ID Nr.	Laktācijas gads	Meitu skaits	produktivitāte	Izslaukuma	Piena tauku	Olbaltum vielu	Novērtējums	
LV060818940037*	2020	3	101	103	98	103	++	Ļoti labi
LV060818940050	2021	8	98	106	96	92	+	Labi
CZ13409037	2023	7	100	91,4	104,8	106,5	++	Ļoti labi
UK022036000174	2021	7	97,8	105,3	94	93,6	+	Labi

*Ļoti mazs meitu skaits

Secinājumi.

- ✓ No vērtētiem vaisliniekiem augstākos piena produktivitātes indeksus uzrādīja vaislinieka CZ13409037 meitas.
- ✓ Vaislinieku novērtējumu pēc meitu piena produktivitātes indeksiem apgrūtina apstākļi, ka ir nepietiekošu meitu skaits, kurām ir noslēgta vismaz pirmā vai otrā laktācija.
- ✓ Atbilstoši ES Regulas ieteiktā, lai vērtētu vaislinieku, pēc meitu snieguma rādītājiem, tā skaitam ir jābūt ne mazāk kā 7.

- ✓ Uz 2025. gadu 01. janvāri Audzēšanas programmas realizācijā ir kritiski mazs vaislinieku skaits.
- ✓ 2024. gadā Biedrība Vācijā atlasīja snieguma pārbaudes ganāmpulkam atlasīja 2. neradnieciskus vaislas āžus, bet sakarā ar zilās mēles uzliesmojumu Eiropā, dzīvnieku imports ir atlikts uz nezināmu laiku.
- ✓ Biedrība meklē alternatīvu – iepirkt vaislas materiālu.

Laika periodā no 2019. gada līdz 2024. gada nogalei 37 kazām ir noteiktas *skrepi* DNS izturīgās alēles 222 un 146. Līdz šim ne vienam šīs šķirnes dzīvniekiem šīs alēles nav konstatētas.

Visiem šķirnes dzīvniekiem, kuriem laika periodā no 2022. gada līdz 2024. gada nogalei ir veikti izmeklējumi uz *kazu artrīta – encefalītu*, nevienam dzīvniekam šī slimība nav konstatēta.

Atskaitē izmantoti snieguma pārbaudes ganāmpulkos iegūtie dati. Snieguma pārbaudes dati iegūti saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 228 *Slaucamo govju un slaucamo kazu pārraudzības un snieguma pārbaudes kārtību*.

Pielikumā:

1. Ciltsdarba valsts inspekcijas apstiprinājums par Ciltsdarba programmas Anglo Nubijas šķirnes kazām.

Atskaites sagatavošanā piedalījās:

Latvijas kazkopības biedrības ciltsdarba speciālistes

Kristīne Piliena

Vizma Garkalne